

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 23. marca 1864. ~

Gospodarske stvari.

Kdaj naj se mavec (gips) po deteljskih posipa?

Kako težko je od starih šeg se ločiti, kaže nam tudi potresanje mavca po detelji. Dovelj je še sicer pametnih kmetovavcev, kateri mislijo, da mavec detelji najbolj tekne, če se zjutraj ob rôsi po nji posiplje, ko je že za kake pavce velika, da tako na deteljnem perji ostane in jo po perji ali skozi perje gnoji.

To pa ni tako.

Mavec ne kaže nobene moči, ako ga voda ni razkrojila ali popolnoma razstopila; mavec pa se v vodi tako nerad razstopi, da 1 del mavca potrebuje 400 do 500 delov vode za razkrojenje, tedaj, postavimo, 1 funt mavca potrebuje 400 do 500 funtov vode. Potem menda vendar ne bo nihče mislil, da se bo mavec na deteljnem perji po rôsi topil in deteljo gnoji. Dež ga s perja spere in v zemljo odpelje, kjer se popolnoma raztopi in deteljo le okrog korenin gnoji.

Dostikrat se sliši tù in tam pritožba: „Letos je mavec na deteljski kaj malo zdal.“ Tega krivo pa je le to, da se je mavec še le majnika mesca po deteljski posipal in je potem delj časa suho in toplo vreme nastopilo. Zato ni mogel gips svoje moči deteljnim koreninam dati, ker ga deževnica ni v zemljo odpeljala.

Mavec le ne zdá, kakor skušnje kažejo, ako je deteljsče na taki zemlji, ki ima že sama obilo mavca (žveplenokislega apna) v sebi, sicer pa je njegova moč res zlatega denarja vredna, če se o pravem času po deteljski posiplje.

Mavec se more spomladi z deteljo vred sejati; dobiček je ta, da deteljo še enkrat v jeseni lahko kosiš. Al to setev je že veliko gospodarjev opustilo, ker ste se dve znameniti napaki pri tem opraviu pokazali, namreč ta, da detelja tako košato raste, da se košnja posebno pri slabem vremenu jako zakasni, in drugič ta, da detelja žito, ktero je poleglo, tako preraste, da gospodar deteljo kosi, namesto da bi žito žel.

Boljši čas deteljo gipsati je tedaj brž po žetvi; ako koj potem njivo dež dobro pomoči, sem ti porok, da ti bo detelja taka izrastla, da je boš v jeseni veliko nakosil. Le takrat, če po žetvi dolgo suho vreme ostane, se ti detelja ne bo tako obnesla, da bi jo mogel kositi, za samo pašo je pa vendar nevarna. Da se pa ta napaka odvrne, se trosi gips po deteljski takrat, kadar se živina na deteljsča spuščati neha in se brez škode po deteljskih more hoditi. Vse eno je, ktereга mesca koli se njiva pozimi gipsa, da se le pred spomladjo zgodi; potem se ni za deteljo bati, če tudi suho vreme nastopi in vroče poletje, ker toliko dežja bode vendar, da se mavec razstopi. Da pa ne gré mavca o hudem vetru po njivi razsipati, razumnemu gospodarju menda ne bo treba posebej priporočevati.

Če se o omenjeni dôbi detelja gipsa, smo kmetovavcu porok, da se mu bo tako vrlo obnašala, da jo bo lahko že tačas kosil, ko bo jel kak sosed njegov prvič frišno travo živini pokladati.

Poskusimo vse, in obdržimo, kar je bolje! Marsikter neveren Tomaž se je že po skušnjah izuril, kaj in kako. Pravi čas imamo še to poskusiti. Naj poskusi gospodar le z enim kosom deteljsča tako; poleti se bode kesal, da ni — vsega deteljsča tako zgodaj gipsal, zlasti ako nam majnik prinese suho vreme.

Po šleškem časniku.

Gospodarska skušnja.

* Črva pokončati na njivah in senožetih. Največi sovražniki črvov po polji in travnikih so rudeči mravljinici. Ako bi se pod zemljo vidilo, bi bil marsikdo že zdavnej boj rudečih mravljincev in črvov zapazil v luknjah teh škodljivih mrčesov. V tem boji so vselej mravljinici zmagovavci. Kjer se rudeči mravljinici vgnjezdijo, se gospodarju ni treba bati, da bi mu črv po njivah in travnikih preveč škode delal. Toraj pustite take mravljišča pri miru; najhuji sovražniki črvov stanujejo v njih!

Graška asekuracija zoper ogenj v preteklem letu.

Iz letnika, ki smo ga od imenovane asekuracije ravno v roke dobili, se vidi, da je v preteklem letu 1863 na novo 2399 gospodarjev k nji pristopilo, to je, iz Štajarskega 1548, iz Koroškega 322, iz Kranjskega pa 529.

Lansko leto je bilo 5988 pohištev zavarovanih za 4 milijone 829.725 gold. klasne vrednosti; pogorelcem je za škodo pogorišč povrnila 356.167 gold. 9 kr., namreč Štajarcem 204.792 gold. in 77 kr. za 2200 pogorelih poslopij; Korošcem 89770 gold. in 87½ kr. za 296 pogorelih pohištev, Kranjcem pa 61603 gold. in 44½ kr. za 236 popaljenih pohištev.

Letošnja tarifa je za zavarovanje pohištev in drugih poslopij odmerjena na 42 kr. nov. den. od 100 gold. To plačilo se pa mora, kakor je vsacemu zavarovancu znano, zadnji čas do konca tega mesca, namreč 10 dni po sv. Jožefu oskrbnikom imenovane asekuracije odrajtati.

Ponudbi.

* Prijatlom sviloreje ponuja g. Anton Vukasinović, županijski ogleda svilarstva v Oseku (Esseg) v Slavonii 3 do 4000 močnejih in šibkejih murbovih cepljenih drevesec po 60 krajc. nov. dn., in nekoliko funtov jajčic svilnih črvičev, lot po 30 nov. dn.

* Gosp. Štepan Zuković v Klanjcu na Hrvaškem vabi vinokupce, naj pridejo po vina na Hrvaško, ter jim zagotavlja, da ne bojo samo zadovoljni z dobrim vinom, temuč tudi z nizko ceno.

Priporočilo

markanih pisemskih zavitkov.

Če hočeš pismo po pošti poslati, da poštne ne plača, komur ga pošlješ, mu moraš pritisniti marko ali znamko po 5, 10 ali 15 kr., kakor je daljava, kamor pismo pošlješ, če le pismo več ne vaga kakor 1 lot, sicer mora biti marka dvojna, trojna itd.

To, dragi moji, veste vsi, ki po pošti pošiljate pisma.

Al dokaj je gotovo naših bravev, ki ne vejo, da so tudi zavitki (kovêrti) za pisma, kateri imajo že marko na sebi natisnjeno, — še več pa je taci, ki ne poznajo velike dobrote taci pisemskih zavitkov z markami.

Vsem tem so namenjene sledeče vrstice.

Vsak, kdor pisma piše, mora na to paziti, da se pismo njegovo tudi lahko bere in da ga, komur je pisano, tudi gotovo v roke dobi. Da nam ni treba dvojne poštne plačati, pišemo pisma na tri strani, zadnjo stran pa rabimo za zavitek in pa za napis. Ako se pismo prezlo pečati, se lahko pri odpečatenji tu in tam pretrga; to bravcu več ali manj branje overa, kar se celó dostikrat pri taci pismih pripeti, v katerih se denarji pošiljajo, kateri se morajo po postavi znotraj in zunaj pečatiti. Če se za tako pismo ne naredi poseben zavitek, se rado pretrga, ako se še tako skrbno odvija. Mnogo je pa taci, ki po zavitku (kovêrtu) zato ne segajo, ker se zavoljo njega previsoke poštne bojé; al to je nepotreben strah, zakaj vsakemu pismu z denarji se še tarifa pisma prirajta, naj je pismo zraven ali ne.

Vseh teh nezgod se pa ni bati, če se pismo v posebnem zavitku pošlje, kateri se na zloženih 4 voglih zapečati. Po tem takem se priloženo pismo lahko na vseh štirih straneh popiše, pa vendar ne preseže peze 1 lota. Zavitki ali tako imenovani kovêrti se dobivajo večidel v vsaki štacuni, kjer prodajajo papir; 100 zavitkov za 50 do 70 kr., posamni pa po 1 ali 2 kr., kakor je zavitek večji ali manjši in papir lep.

C. kr. pošte imajo pa že ene leta sém zraven navadnih pisemskih mark tudi s pisemskimi markami zaznamvane zavitke po 15, 10 in 5 kr., kakoršni so v družih deželah že delj časa v rabi; zavitke same brez marke so pošte poprej po pol krajcarja prodajale. Al zdaj se dobivajo zavitki zastonj, ravno tako kakor nekdanj, ko se štempeljski papir ni plačeval; le štempel (kolek) se je plačal, ne pa papir.

Taki štempljani zavitki se dobivajo zdaj pri vseh cesarskih poštah, kakor tudi pri vseh prodajavcih pisemskih mark; plača se za nje le toliko, koliko marka znaša. Ako bi prodajavec hotel še zavitkov papir plačan imeti, bi ga zadela kazen. Celó popisani ali po kaki naključbi poškodovani zavitki, če se le ne vidi, da so bili že porabljeni, se za čiste brez plačila premenjujejo. Tudi je pripuščeno, da se na poštne zavitke prilepujejo marke više poštne tarife; kdor ima, postavimo, zavitek s 5 kr. pri rokah, pismo mora pa marko s 15 kr. imeti, tak more še posebno marko z 10 kr., ali pa dve po 5 kr. na zavitek pritisniti. Tako se dela tudi s pismom, ki pezo od 1 lota presega, od ktere se mora dvojna poština plačati; pritisne se le še druga marka na-nj.

Ker so z markami zaznamvani zavitki, ki jih pošte prodajajo, na odprti strani polimani, se pismo že s tem

popolnoma zapečati. Iz tega se vidi od druge strani zložnost in korist priporočenih zavitkov. Ti tako markani zavitki varujejo pošte pa tudi ljudi, ki pisma pišejo, marsiktere goljufije. Že dostikrat se je primerilo, in na deželi, kjer so ljudje precej delež od kake pošte, se celó večkrat zgodi, da človeku daš pismo, naj ga nese na pošto in mu daš denar za marko, da jo na pismo pritisne, in pismo v pisemsko skrinjico vrže. Pa že dostikrat je smuknilo pisemce brez marke v skrinjico, denar pa v žep nepoštenega oddajavca. In kaj je nasledek tega? Prejemnik pisma brez marke mora celo navadno poštino plačati, vrh tega pa še 5 krajc. več za kazen, ker pismo nima marke. Tudi že na pisma pritisnjene marke so nezvesti in nekoliko izurjeni pismonosci odlučili; pismo pride potem brez mark na svoj kraj, prejemnik mora poštino z kaznijo vred plačati.

Pri poštnih pisemskih zavitkih pa vseh teh napak ni; zavitkova marka se ne dá z zavitka odpraviti; oddajavec pisma nima na pošti nič več s kupovanjem marke in z natiskovanjem marke na pismo opraviti, pismo se le v nabiravnico vrže, ki je vedno odprta.

Če so robovi pisemskega zavitka po gori omenjeni lastnosti s klejem pomazani, se pismo tako trdno zapre, da ni moč do denarja priti v njem hranjenega; prav za prav pisma tudi ni treba posebej še pečatiti; varno je vsakega odpečatenja; popolnoma nemogoče je, do pisemskega zapopadka priti.

Dandanašnji vse neprenehoma hiti po zboljšanju vsake reči. Markani pisemski zavitki so tudi taka zboljšava. Obljubim mu, da vsak, kdor več pisem piše in se po mojem nasvetu poslužuje markanih zavitkov, mi bode hvaležen, da sem mu jih priporočal.

Nekdo, ki obilo pisem dobiva in obilo pisem piše.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

A: Dobro. — Zdaj pa ti g! meni skoči na nos za naočnike, da bodem bolje videla pravično soditi. Kje si pa ti k? Lézi na četvérico, in bodi za tožnjo klopčico, na katero naj r séde. — Tedaj začnimo razpravljati! — Gospod r! kako ti je ime?

r: V grškem jezici sem bil Ro Helenovič; latinski pišoč Slovanje mi pravijo Er Romanovič, in cirilica me imenuje Rci Slovanovič. Imam sicer še nekaj družih imén, če jih ni toliko zadosti.

A: Zadosti jih je. Koliko si star?

r: Prav dobro ne vem, gotovo pa uže več tisoč let.

a: Da te vendar! Tako star pa še tako trden! Jaz imam še le 39 let, in uže sem vsa sključena.

A: Kakošne vere si?

r: Najprvo sem bil pogan, potlej sem se pokrstil, in zdaj, kadar se zovem Er, takrat sem med Slovani skoro vselej katoličan; a kadar se imenujem Rci, tedaj sem pa sin pravoslavne cerkve.

A: Kakošen posel imaš?

r: V pasjem gobcu renčim; v učilnici devam časi otroke klécat; po tiskalnicah narejam knjige; po knjigah ljudi podučujem.

A: Ali si oženjen ali ne?

r: Mi, ki smo iz abecedne vasi, nimamo take ženitve, kakoršno imajo ljudje; pri nas mora soglasen moški stopiti v zvezo s tisto samoglasno žensko, s katero je treba, potlej pa hitro zopet z drugo in takisto dalje.